

en stor Mængde af Arbejderne, som ikke særlig ønske at bo paa Kristianshavn. Grunden er den, at de have et betydeligt Bierhverv om Eftermiddagen i Byen. Naar de forlade Holmen Kl. 4, have de alle sammen Arbejde andetsteds rundt omkring i Byen, og det vilde for dem være heldigere at faa frit Valg til at bo, hvor de selv kunde. Det stemmer ogsaa overens med de Erfaringer, jeg har gjort i det private Liv, hvor der har været Tale om at opføre Arbejderboliger i Forbindelse med store Værfter, Dokker eller Fabrik anlæg, idet Arbejderne for det meste have udtalt, at de helst ville være frit stillede i den Retning, saa at de fik et Vederlag i Penge i Stedet for Bolig.

Skulde det imidlertid vise sig, at Folketinget ønsker, at man skal opføre Arbejderkolonier derude, vil jeg ligesom den ærede sidste Taler henstille, at der bliver taget nøje Hensyn til, hvad det vil koste Staten, thi saaledes som det er foreslaaet her, er jeg enig med den ærede Taler, at det vil blive meget dyre Boliger. Hvorvidt de ville blive saa meget bedre end Boliger, der kunne faas i private Bygninger, at det kan siges at ækvivalere Forskellen, skal jeg lade staa hen. Det ærede Medlem for Ringsted (Zahle) gjorde allerede opmærksom derpaa, og jeg er ganske enig med ham i, at naar man lægger de Summer, der her ere angivne, til Grund, bliver Lejen for Lejlighederne ret dyr, saa at der maa gives et permanent Tilskud fra Statens Side, idet man ikke kan afdrage en tilsvarende Del i Arbejdernes Løn.

Indretningen af selve Bygningerne finder jeg praktisk og god. Jeg synes, at Planerne se tiltalende ud, og den Maade, hvorpaa de ere lagte, gør Indtryk af at være sket med Omsigt. Jeg vil indskyde den lille Bemærkning til den ærede sidste Taler, der mente, at der ikke var taget Hensyn til Vinduer i Taget, at jeg har bemærket det samme, og har forhørt mig derom. Der er taget Hensyn til Tagvinduer; men Planens Maalestok er saa lille, at de ikke ere viste paa de Tegninger, der ere forelagte Rigsdagen. Selve Bygningerne finder jeg, som sagt, praktiske og fornuftige. Det gaar imidlertid der, som det altid gaar, naar Staten eller Kommunen skal til at bygge den Slags Ting, at det paa Grund af de store Fordringer, der stilles, altid bliver en hel Del dyrere, end naar det sker ved privat Initiativ, og derfor henstiller jeg til det eventuelle Udvalg nøje at overveje denne sidste Del af Lovforslaget og undersøge, om det vil være

rigtigt nu straks at tage fat under den Forudsætning, at man *skal* bygge derude, eller om man ikke hellere skulde søge en Realisation af Nyboderhusene og saa se Tiden lidt an med Hensyn til det andet.

N. Andersen: Jeg kan fatte mig ganske kort, da største Delen af, hvad jeg vilde sige, er sagt af det ærede Medlem for Københavns 2den Valgkreds (Benzon). Jeg kan i alt væsentligt henholde mig til hans Udtalelser og indskrænke mig til at supplere dem med nogle enkelte, som jeg nærmest tror, praktiske Bemærkninger. Ogsaa mig forekommer det, at den Plan, her foreligger, rent bortset fra det meget tiltalende, der kan være ved den, i og for sig har den Grundfejl, at den er urimelig dyr. Det er jo ikke alene de 4 $\frac{1}{2}$ Million, som her er Tale om, vi have at regne med, men man maa ogsaa — hvad, saa vidt jeg har lagt Mærke til, ingen af de Talere, der endnu have haft Ordet, har tænkt paa — regne med den Faktor, som dog ikke spiller en ubetydelig Rolle: Værdien af Arsenaløen, som den ligger i sin nuværende Tilstand. (Afbrydelse af Zahle). Ja, saa har jeg overhørt det. Det er nemlig en Kendsgerning, at Arsenaløen er et brugeligt Areal, som det er, om ikke just til at bygge Beboelseshuse paa. Jeg skal ikke sige det mindste om, at man ved de Undersøgelser, der ere foretagne, og som maa antages at have haft delvis videnskabelig Støtte, er kommen til det Resultat, at Grundens Beskaffenhed ikke gør den egnet til, at der bygges Beboelseshuse der, rimeligvis fordi der, som næsten altid, naar vegetabiliske Stoffer blive undergivne Forraadelse fra Saltvandet, udvikler sig Svovlbrinte, men brugelig er Grunden dog, som den er, og da dens Størrelse er 300,000 Kv.-Alen, har den en ikke ganske ringe Værdi. Nu vil maaske den højtærede Marineminister sige, at den tilhører Orlogsværftet og kan saaledes ikke gøres i Penge, men det tror jeg ikke er ganske rigtigt. Hvis Orlogsværftet kan undvære 300,000 Kv.-Alen til Opførelse af Beboelsesbygninger for Arbejderne og afgrænse disse Arealer paa en saadan Maade fra Orlogsværftet i det hele, at det er forsvaret at bygge Boliger paa dem, kunde jeg godt tænke mig, at Orlogsværftet ogsaa kunde foretage en saadan Afgrænsning og afhænde Arealet til anden Brug end netop Bebyggelse. Jeg vil da gaa ud fra — og jeg tror ikke, det er galt — at det Grundareal, her er Tale om at disponere over, kunde ansættes til en Værdi af om-